

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА
Факультет психології та соціальної роботи

Кафедра соціальної роботи

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор

Майя НІКОЛАЄВА

Мовчан 2025 р.

**ПРОГРАМА
КУРСУ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ**

**Соціальні послуги. Управління системою: визначення потреб, планування,
фінансування**

Рівень вищої освіти: **освіта дорослих (післядипломна освіта)**

Галузь знань: **I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення**

Спеціальність: **I10 Соціальна робота та консультування**

ОНУ
2025

Програма підвищення кваліфікації «Соціальні послуги. Управління системою: визначення потреб, планування, фінансування». Одеса: ОНУ, 2025. 10 с.

Розробники:

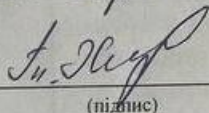
Ірина СИДУН, канд. іст. наук, доцент кафедри соціальної роботи

Тетяна ХЛІВНЮК, кандидат політичних наук, доцент кафедри соціальної роботи

Програма затверджена на засіданні кафедри соціальної роботи

Протокол № 2 від "29" вересня 2025 р.

Завідувач кафедри

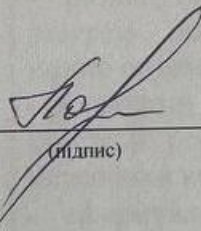
(підпис)

Тетяна ХЛІВНЮК

Програма затверджена на засіданні Вченої ради факультету психології та соціальної роботи

Протокол № 2 від "29" листопада 2025 р.

Голова вченої ради

(підпис)

Лариса ДУНАЄВА

Термін дії програми: з 2025 до 2030 року

Обсяг програми	60 год / 2 кредитів ЄКТС
Форма підвищення кваліфікації	Очна / дистанційна / змішана
Мета	<p>Мета курсу підвищення кваліфікації фахівців соціальної сфери полягає у покращенні професійної компетентності слухачів щодо ефективного здійснення управлінської діяльності, аналізу потреб населення, планування розвитку мережі соціальних послуг, забезпечення їх фінансування, тощо.</p> <p>Програма спрямована на розвиток навичок, які можуть бути безпосередньо застосовані у професійній діяльності для підвищення ефективності управління системою соціальних послуг, оптимізації ресурсів і підвищення якості обслуговування населення.</p>
Завдання	<ul style="list-style-type: none"> - сформувати та поглибити знання слухачів щодо сучасних підходів і моделей управління у сфері соціальних послуг на державному та місцевому рівнях; - розвинути професійні компетентності з аналізу соціально-демографічних характеристик населення та визначення актуальних і перспективних потреб різних цільових груп; - навчити слухачів застосовувати інструменти стратегічного та оперативного планування розвитку мережі соціальних послуг відповідно до потреб громади; - сприяти оволодінню методами обґрунтування, планування та залучення фінансових ресурсів для забезпечення сталого функціонування соціальних послуг; - розвинути навички ефективного використання наявних ресурсів (кадрових, фінансових, матеріально-технічних) з метою оптимізації діяльності соціальних установ; - підвищити здатність слухачів до моніторингу та оцінювання якості й результативності соціальних послуг, упровадження механізмів контролю та вдосконалення сервісів; - сформувати практичні вміння прийняття управлінських рішень на основі аналізу даних, нормативно-правових актів та кращих практик у соціальній сфері. - сприяти розвитку навичок міжвідомчої взаємодії, партнерства з громадськими організаціями та залучення громади до розвитку системи соціальних послуг; - забезпечити інтеграцію набутих знань і навичок у повсякденну професійну діяльність слухачів з метою підвищення якості соціального обслуговування населення.
Напрями	<p>Управління системою соціальних послуг Аналіз потреб населення та оцінка соціальних ризиків Планування та розвиток мережі соціальних послуг Фінансове забезпечення та економіка соціальних послуг Інновації та цифрові інструменти у соціальній сфері Міжвідомча взаємодія та партнерство</p>
Перелік компетентностей, які вдосконалюються	<p>ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов</p> <p>ЗК2. Здатність розробляти і управляти проектами</p> <p>ЗК3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p>

	<p>ЗК6. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість Спеціальних фахових (СК):</p> <p>СК4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи;</p> <p>СК5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства.</p> <p>СК6. Здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності та якості соціальних послуг;</p> <p>СК8. Здатність до спільної діяльності та групової мотивації, фасилітації процесів прийняття групових рішень;</p> <p>СК12. Здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства.</p> <p>СК13. Здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу в суспільстві.</p> <p>СК14. Здатність до ефективного менеджменту організації у сфері соціальної роботи.</p> <p>СК17. Здатність до використання професійно-профільованих знань у забезпеченні посередництва між різними суспільними й державними структурами та клієнтами</p>
Очікувані результати	<p>знання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сучасні підходи, моделі та принципи управління у сфері соціальних послуг на державному та місцевому рівнях; - нормативно-правову базу, що регулює надання соціальних послуг, та механізми її практичного застосування; - соціально-демографічні характеристики населення і методи визначення актуальних та перспективних потреб різних цільових груп; - основи стратегічного й оперативного планування розвитку мережі соціальних послуг у територіальних громадах; - джерела фінансування соціальних послуг, підходи до фінансового планування та забезпечення їх сталості; - методи моніторингу та оцінювання якості й результативності соціальних послуг; - кращі практики міжвідомчої взаємодії та партнерства з громадськими й недержавними організаціями у соціальній сфері. <p>вміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - аналізувати соціально-демографічну ситуацію в громаді та визначати потреби різних категорій населення; - застосовувати інструменти стратегічного й оперативного планування для розвитку та оптимізації мережі соціальних послуг; - обґрунтовувати управлінські рішення на основі аналізу даних, законодавства та доказових практик; - планувати, залучати та ефективно використовувати фінансові, кадрові й матеріально-технічні ресурси соціальних установ; - здійснювати моніторинг і оцінювання якості та ефективності соціальних послуг, розробляти пропозиції щодо їх

	<p>удосконалення;</p> <ul style="list-style-type: none"> - організовувати та підтримувати міжвідомчу взаємодію, партнерство з громадськими організаціями та залучення громади; - інтегрувати набуті знання і навички у щоденну професійну діяльність з метою підвищення якості соціального обслуговування населення. <p>ПРН2. Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціальної роботи, формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження.</p> <p>ПРН6. Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.</p> <p>ПРН7. Застосовувати загальне та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних задач та здійснення наукового дослідження;</p> <p>ПРН 8. Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях;</p> <p>ПРН11. Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командування та координувати командну роботу;</p> <p>ПРН12. Оцінювати соціальні наслідки політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства, розробляти рекомендації стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення соціальної роботи.</p> <p>ПРН15. Розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності, застосовувати їх в оцінюванні виконаної роботи, пропонувати рекомендації щодо забезпечення якості соціальних послуг та управлінських рішень;</p> <p>ПРН16. Розробляти соціальні проекти на високопрофесійному рівні.</p> <p>ПРН17. Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок;</p> <p>ПРН19. Розробляти, апробувати та втілювати соціальні проекти і технології.</p> <p>ПРН20. Упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.</p> <p>ПРН21. Використовувати професійно-профільовані знання у забезпеченні посередництва між різними суспільними й державними структурами та клієнтами.</p>
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Сертифікат про підвищення кваліфікації встановленого зразка
Місце виконання програми	Одеський національний університет імені І. І. Мечникова – очна форма – місце проведення: м. Одеса, вул. Змієнко Всеволода, 2, наявні захисні споруди цивільного захисту,

	<p>гуртожиток (за потреби), забезпечено доступність для осіб з інвалідністю/особливими освітніми потребами) до навчального корпусу;</p> <p>– дистанційна/змішана – навчання відбувається на основі публічних сервісів відеоконференцій Zoom та засобів їх інтеграції з Google Classroom (Гугл Клас). У системі Google Classroom (Гугл Клас) будуть розміщені навчальні матеріали, посилання на нормативно-правову базу, додаткову літературу, завдання для поточного і підсумкового контролю.</p> <p>Тривалість виконання програми підвищення кваліфікації: 10 робочих днів у другу половину дня.</p>
Мінімальна та максимальна кількість осіб в групі	40 слухачів

2. Зміст курсу підвищення кваліфікації

Змістовий модуль 1. Особливості управління в соціальній сфері

Тема 1. Визначення потреб населення у соціальних послугах

1. Порядок визначення потреб населення територіальної громади у соціальних послугах.
2. Мета та ключові засади визначення потреб населення територіальної громади у соціальних послугах.
3. Етапи визначення потреб населення у соціальних послугах.
4. Збір кількісних та якісних даних для визначення потреб населення.
5. Типи даних та методи їх збору.

Тема 1.2. Визначення потреб населення у соціальних послугах у разі введення надзвичайного або воєнного стану

1. Визначення потреб населення у соціальних послугах в особливий період.
2. Аналіз статистичних, адміністративних даних та документів.
3. Соціальне дослідження: збір даних про потреби мешканців громади.
4. Оцінювання організаційної спроможності громади.
5. Підготовка звіту за результатами визначення потреб населення.

Змістовий модуль 2. Планування та бюджетування в управлінні соціальної сфери

Тема 2. Планування розвитку соціальних послуг

1. Середньострокове планування та забезпечення розвитку і надання соціальних послуг.
2. Застосування середньострокового планування.
3. Основні стадії розроблення та виконання місцевих цільових програм.
4. Структура місцевої цільової програми.

Тема 2.1. Стратегічне планування розвитку соціальних послуг в територіальній громаді

1. Стратегічне планування розвитку соціальних послуг в територіальній громаді.
2. Особливості розроблення стратегії розвитку територіальної громади.
3. Кращі практики розробки стратегії розвитку соціальних послуг.

Тема 3. Джерела фінансування соціальних послуг

1. Місцеві бюджети у системі джерел фінансування соціальних послуг.
2. Узгодженість видатків бюджету на соціальні послуги з стратегією розвитку територіальної громади.
3. Середньострокове бюджетне планування надання соціальних послуг.
4. Підготовка проєкту місцевого бюджету.
5. Врахування державних стандартів надання соціальних послуг при плануванні бюджетних видатків.
6. Планування видатків бюджету на надання соціальних послуг комунальними та недержавними надавачами.
7. Гендерно орієнтований підхід у плануванні та здійсненні бюджетних видатків на соціальні послуги.
8. Особливості фінансування соціальних послуг в умовах надзвичайного або воєнного стану.

3. Структура програми підвищення кваліфікації

Тема/Години	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Контрольні заходи	Разом
Змістовий модуль 1. Особливості управління в соціальній сфері					
Тема 1. Визначення потреб населення у соціальних послугах	2	2	8	1	
Тема 1.2. Визначення потреб населення у соціальних послугах у разі введення надзвичайного або воєнного стану	2	1	8	1	
Змістовий модуль 2. Планування та бюджетування в управлінні соціальної сфери					
Тема 2. Планування розвитку соціальних послуг	2	1	8	1	
Тема 2.1. Стратегічне планування розвитку соціальних послуг в територіальній громаді.	2	1	8	-	
Тема 3. Джерела фінансування соціальних послуг	2	1	8	1	
Разом по програмі	10	6	40	4	60

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг годин
1.	Визначення потреб населення у соціальних послугах	2
2.	Визначення потреб населення у соціальних послугах у разі введення надзвичайного або воєнного стану	1
3.	Планування розвитку соціальних послуг	1
4.	Стратегічне планування розвитку соціальних послуг в територіальній громаді	1
5.	Джерела фінансування соціальних послуг	1
Усього		6

5. Методи навчання

У процесі вивчення курсу підвищення кваліфікації використовуються наступні методи навчання:

- словесні методи: лекція, пояснення, бесіда, обговорення, дискусія;
- наочні методи: презентація, ілюстрація, демонстрація;
- методи формування практичних умінь і особистісних якостей: виконання практичних завдань, вправи, підготовка і здійснення виступів перед аудиторією.

Форми організації: лекція (традиційна, проблемна, лекція-диспут) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, практичні заняття із апробації кейсів соціальної роботи.

Форма атестації у вигляді заліку (комп'ютерне тестування). Слухач має набрати 60%

правильних відповідей. Буде запропоновано 20 запитань, з двома варіантами відповідей, з яких одна правильна.

6. Питання для атестації

1. Що є метою визначення потреб населення територіальної громади у соціальних послугах?
2. Дайте визначення поняттю соціальна проблема згідно законодавства.
3. Що таке соціальне дослідження?
4. Планування розвитку соціальних послуг відбувається у яких програмних та прогнозних документах?
5. Хто відповідальний за підготовку звіту за результатами визначення потреб населення у соціальних послугах?
6. Згідно якого нормативного документу проводиться визначення потреб населення у соціальних послугах?
7. Організаційна спроможність територіальної громади у наданні соціальних послуг, що включає в себе?
8. Хто готує звіт визначення потреб населення у соціальних послугах?
9. Чи обов'язковим є оприлюднення звіту визначення потреб населення у соціальних послугах на офіційному веб-сайті територіальної громади?
10. Що таке RBM-підхід?
11. Що таке стратегічні цілі?
12. Що таке SWOT - аналіз?
13. Що таке SMART критерії?
14. Чи потрібно залучати до розроблення проєкту Стратегії представників вразливих груп населення?
15. Чи потрібно під час підготовки аналітичної частини Стратегії врахувати інформацію, отриману в результаті визначення потреб населення у соціальних послугах?
16. Що є головним джерелом фінансового забезпечення надання соціальних послуг в територіальній громаді?
17. Чи можуть територіальні громади заключати договори про надання соціальних послуг з недержавними організаціями?
18. На який період здійснюється середньострокове бюджетне планування?
19. Дайте визначення поняттю бюджетний запит згідно законодавства.
20. Коли гендерно орієнтоване бюджетування як практичний інструмент офіційно закріплено?

7. Рекомендована література

Основна

1. Грабовенко Н. Особливості стратегічних комунікацій в епоху цифровізації та розвиток нових медіаінструментів у публічному управлінні. *Публічне управління та місцеве самоврядування*. №1. 2023. С. 14-19. URL: <https://journals.politehnica.dp.ua/index.php/public/article/view/276>
2. Дубич К. В. Публічне управління системою надання адміністративних соціальних послуг у сфері соціального захисту населення України. *Економіка та держава*. Вип. 3(15). 2020. С. 34-39.
3. Ісаченко В. Механізми управління системою комунікативної діяльності в соціальній роботі. *Соціальна робота та соціальна освіта*. Вип. 2(5). 2020. С. 5-12.
4. Куропась І. Комунікаційна стратегія громади: тренд чи необхідність? *Громадський простір*. 13. 04. 2020. URL: <https://www.prostir.ua/?library=komunikatsijna-stratehiya-hromady-trend-chy-neobhidnist>
5. Николаєва В. І. Європейський досвід управління розвитком системи соціальної роботи : навчально-методичний посібник. Полтава : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2023. 126 с.

6. Попович В., Новак Т. Соціально-управлінські практики в системі управління соціальною роботою : постановка проблеми. *Ввічливість. Humanitas*. Вип. 1. 2022. С. 101–108.

Додаткова

7. Дубич К. В. Інформаційне забезпечення системи надання соціальних послуг в Україні: сучасний стан і напрями удосконалення. *Інвестиції : практика та досвід*. Вип. 2. 2015. С.112-117.
8. Меленко О. С. Стратегічні комунікації і комунікативні стратегії : еволюція співвідношення. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 2. 2023. С. 696-701.
9. Меленко О. С. Стратегічні комунікації : до визначення поняття. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. № 64. 2023. С. 42-51.
10. Сивак Т. В. Система стратегічних комунікацій у публічному управлінні. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. Вип. 6. 2018. С. 28-33.
11. Сивак Т. Теоретичний аналіз сутності поняття «Стратегічні комунікації» в публічному управлінні. *Теорія та історія державного управління*. № 3(75). 2018. С. 36-42. URL: https://www.researchgate.net/publication/348189933_Teoreticnij_analiz_sutnosti_ponatta_strategicni_komunikacii_v_publicnomu_upravlinni
12. Стороженко Л., Петькун, С. Стратегічні комунікації : концептуальні підходи та базові принципи. *Society. Document. Communication. Соціум. Документ. Комунікація*. Вип. 11. 2021. С. 386-403. URL: <https://sdc-journal.com/index.php/journal/article/view/339>
13. Терещення О. В. Стратегічні комунікації у науково-теоретичному дискурсі. *Communications and Communicative Technologies*. Вип. 20. 2020. С. 116-121.

Електронні інформаційні ресурси

1. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
2. Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. URL: <http://lib.onu.edu.ua/>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
5. Сидун Ірина Володимирівна. Наукові публікації. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=list_updates&hl=ru&user=vvGUd1kAAAAJ